Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FSV UCM
Kód predmetu	UPVVS/ESPO/BcD/019/25
Názov predmetu	Teórie medzinárodných vzťahov
Rozsah	2P
Počet kreditov	5
Vyučujúci	prof. Dr.phil. Josette Baer Hill (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Predmet je hodnotený priebežne, výstupnou recenznou esejou a ústnou skúškou: 1) účasť a aktívna participácia na hodinách (15%); 2) prezentácia (10-15 minút) odborného článku alebo úryvku z monografie (25%); 3) recenzia monografie alebo časti monografie v rozsahu 150-200 strán podľa vlastného výberu z oblasti teórie medzinárodných vzťahov v rozsahu do 5 strán (30%); 4) ústna skúška (30%). Záverečná hodnotiaca stupnica: A (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

Výsledky vzdelávania

· identifikuje a vysvetľuje základné teoretické koncepcie, pojmový aparát a historický vývoj disciplíny medzinárodné vzťahy;
· klasifikuje a porovnáva hlavné teoretické prístupy (realizmus, liberalizmus, štrukturalizmus a alternatívne smery) vrátane ich kľúčových predstaviteľov;
· analyzuje a interpretuje významné odborné texty a filozofické diela prostredníctvom hermeneutickej a kontextuálnej analýzy;
· posudzuje a kriticky hodnotí aktuálne problémy medzinárodných vzťahov a európskej či globálnej bezpečnosti z alternatívnych teoretických hľadísk;
· aplikuje nadobudnuté teoretické vedomosti pri spracovaní a riešení konkrétnych prípadových štúdií zo súčasného vývoja medzinárodnej politiky;
· vyhodnocuje argumentáciu v odbornej a vedeckej literatúre s využitím analytického, strategického a koncepčného myslenia;
· samostatne spracuje a prezentuje odbornú analýzu vybraného problému medzinárodných vzťahov s využitím kultivovaného písomného aj ústneho prejavu

Stručná osnova predmetu

1.) Úvod do kurzu
Predstavenie podmienok na absolvovanie, štruktúry kurzu a metód hodnotenia,
stručný prehľad základných tém a konceptov
2.) Prehľad vývoja teórie medzinárodných vzťahov v 19. storočí
Formovanie základov myslenia o medzinárodnom usporiadaní, vplyv vzostupu národných štátov, koncertu veľmocí a myšlienok liberalizmu i moci
3.) Prehľad vývoja teórie medzinárodných vzťahov v prvej polovici 20. storočia
Prvá veľká debata medzi idealizmom a realizmom, reakcia na prvú svetovú vojnu, vznik odboru MV a zlyhanie Spoločnosti národov

4.) Realizmus a jeho varianty
Anarchická štruktúra medzinárodného systému, mocenský boj, národný záujem a porovnanie klasického realizmu s neorealizmom (štrukturálnym realizmom)
5.) Liberalizmus a jeho varianty
Úloha medzinárodných inštitúcií, demokratický mier, ekonomická vzájomná závislosť a evolúcia od klasického liberalizmu k neoliberálnemu inštitucionalizmu
6.) Anglická škola
Koncept medzinárodnej spoločnosti, rovnováha medzi anarchistickým systémom a pluralitným či solidaristickým medzinárodným poriadkom
7.) Marxizmus a kritická škola
Štrukturálne nerovnosti, teória závislosti, svetový systém (Wallerstein) a spochybňovanie status quo prostredníctvom frankfurtskej školy
8.) Konštruktivizmus a poststrukturalizmus
Sociálna konštrukcia identity, význam ideí, noriem a diskurzu pri utváraní štátnych záujmov a dekonštrukcia moci v medzinárodnom jazyku
9.) Feminizmus a gender prístupy
Analýza medzinárodných vzťahov cez optiku rodu, odkrývanie feminizovanej práce, rodovej moci a maskulinity v vojnovo-bezpečnostných štruktúrach
10.) Postkolonializmus a globalizácia
Kritika eurocentrizmu v teórii MV, dedičstvo kolonializmu v Globálnom juhu a dopady ekonomickej i kultúrnej globalizácie na suverenitu
11.) Green theory a ekocentrizmus
Reflexia globálnej environmentálnej krízy, kritika antropocentrizmu v MV a pretváranie konceptu suverenity a bezpečnosti v prospech ekologickej udržateľnosti
12.) Diskusia a záverečné zhrnutie
Návrat ku kľúčovým témam a kritická reflexia získaných poznatkov

Druh, rozsah, metódy a pracovná záťaž študenta

Typ predmetu: P - povinný
Odporúčaný rozsah výučby (v hodinách): 2 (prednáška)
Metóda štúdia: prezenčná
Forma štúdia: denná

Odporúčaná literatúra

BALDWIN, David A. (Ed.). Theories of International Relations. Abingdon: Routledge, 2016, 560 s. ISBN 978-1-138-95304-8.
BAYLIS, John, SMITH, Steve, OWENS, Patricia (Eds.). The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations. 9th ed. Oxford: Oxford University Press, 2023, 672 s. ISBN 978-0-19-286673-8.
BROWN, Chris, AINLEY, Kirsten. Understanding International Relations. 3rd ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2005, 312 s. ISBN 978-1-4039-4663-8.
DRULÁK, Petr. Teorie mezinárodních vztahů. Praha: Portál, 2003, 220 s. ISBN 80-7178-725-6.
DUNNE, Tim, KURKI, Milja, SMITH, Steve (Eds.). International Relations Theories: Discipline and Diversity. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2010, 376 s. ISBN 978-0-19-954881-1.
PETRAS, James F., VELTMEYER, Henry a kol. Extractive Imperialism in the Americas: Capitalism's New Frontier. Leiden: Brill, 2014, 288 s. ISBN 978-90-04-26885-2.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský, anglický, český